

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete 15hp

Motorik

Förskollärarnas roll i den planerade aktiviteten

Författare: Josefine Larsson

Paula Lindahl

Handledare: Åsa Tugetam

Examinator: Karina Adbo

Termin: ST14

Ämne:

Utbildningsvetenskap/allmändidaktik

Nivå: Grundnivå

Kurskod: GO2963

Institutionen för
utbildningsvetenskap

Abstrakt

Syftet med arbetet är att skapa en större förståelse för hur förskollärarna, i förskolan, väljer aktiviteter som fokuserar på barns motoriska utveckling. Rubrikens namn översatt till engelska blir: Motor skills- Preschool teacher`s role in planned activity.

Våra frågeställningar är: Vad använder förskollärarna för innehåll och metod när de planerar en aktivitet med motoriskt innehåll för barnen? Vilka faktorer spelar in i förskollärarens val av aktivitet med inriktning mot motorisk utveckling? Hur tänker förskolläraren kring målet med den planerade aktiviteten?

Undersökningen sker genom intervjuer av tio förskollärare som arbetar inom förskoleverksamheten. Intervjufrågorna består av kvalitativa frågor och de spelas in under ljudupptagning. Resultatet visar att barnens och förskollärarnas intresse till stor del styr valet av aktivitet. Faktorer som nämns är barnens och förskollärarnas intresse, syftet med aktiviteten och miljön. Däremot framkommer det i resultatet att det är individuellt hur innehållet av aktiviteten ser ut och hur förskollärarna tänker kring målet med den planerade aktiviteten. Några anser att målet är det viktiga så att man kan utvärdera och sedan arbeta vidare. Medan andra anser att det är på vägen till målet som lärandet sker.

Nyckelord

Motorik, pedagog, planerad aktivitet och samling

Tack

Vi vill börja med att tacka familj, vänner och arbetskamrater som har stöttat och hjälpt oss i vårt skrivande av detta examensarbete. Vi vill ge ett extra stort tack till vår handledare Åsa Tugetam och vår examinator Karina Adbo för er vägledning och stöd under arbetets gång. Vi passar också på att tacka de förskollärare som har ställt upp för att bli intervjuade. Tack vare era tankar och erfarenheter har vi kunnat genomföra detta arbete.

Ett stort tack från

Josefine Larsson

&

Paula Lindahl

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställningar	3
2 Bakgrund	4
2.1 Vad är motorik?	4
2.2 Grov- och finmotorik	5
2.3 Planerad aktivitet/Samling	5
2.4 Fysisk aktivitet sett ur ett historiskt perspektiv	5
2.5 Läroplanen för förskolan, Lpfö 98 [rev. 2010]	6
2.6 Samling sett ur ett historiskt perspektiv	6
2.7 Pedagogens roll	8
3 Tidigare forskning	10
4 Teori anknytningar	11
4.1 Den sociokulturella teorin	11
4.2 Holles teori om motorisk utveckling	11
5 Metod	13
5.1 Metodologisk ansats	13
5.2 Urval	13
5.3 Genomförande	14
5.4 Metodkritik	14
5.5 Forskningsetiska utgångspunkter	14
6 Resultat och analys	16
6.1 Beskrivning av förskollärarna	16
6.2 Motorik	16
6.2.1 <i>Analys</i>	17
6.3 Innehåll och metod	17
6.3.1 <i>Analys</i>	18
6.4 Faktorer	19
6.4.1 <i>Analys</i>	20
6.5 Målet	20
6.5.1 <i>Analys</i>	21
7 Diskussion	23
7.1 Resultatdiskussion	23
7.2 Metoddiskussion	24
8 Referenser	26

1 Inledning

Motorik är något som vi i vårt arbete har ett stort och brinnande intresse för. Vi anser att motoriken i förskolan är intressant och relevant i dagens samhälle. Därför har vi valt att fördjupa oss kring pedagogernas roll inom motoriken. Barn rör sig naturligt och enligt *Lpfö 98* (rev.2010) ska förskolan sträva efter att varje barns motorik utvecklas på ett lustfyllt sätt.

På förskolan är den planerade aktiviteten eller samlingen, som den oftast kallas, en stund där man gör något tillsammans och som leds av en eller flera pedagoger. Samling är inget som nämns i *Lpfö 98* (rev.2010) men något som sker på förskolorna. Ibland upplever vi det som att en samling med motoriskt innehåll inte är så planerad eller inte har något syfte eller mål. Barn rör på sig hela tiden ändå. Behövs den då planeras? Barn älskar att röra på sig och enligt *Lpfö 98* (rev.2010) ska förskolan erbjuda en rolig plats där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Men tar pedagogerna vara på barnens intresse av att röra på sig i sin planering inför en planerad aktivitet? Vad är det som avgör pedagogens val inför en planerad samling med inriktning på motorik? Vilka metoder och vilket innehåll används och finns det något mål kring aktiviteten egentligen?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet är att skapa förståelse för vilket innehåll förskollärarna i förskolan väljer till en planerad aktivitet som främjar barns motoriska utveckling. Vad är det som avgör valet och vad vill förskollärarna uppnå med aktiviteten med barnen? För att skapa förståelse kommer vi analysera tio intervjuer av förskollärare och kritiskt granska dem genom att koppla empiri med tidigare forskning.

Frågeställning:

- Vad använder förskollärarna för innehåll och metod när de planerar en aktivitet med motoriskt innehåll för barnen?
- Vilka faktorer spelar in i förskollärarnas val av aktivitet med inriktning mot motorisk utveckling?
- Hur tänker förskollärarna kring målet med den planerade aktiviteten?

2 Bakgrund

Här presenteras en gemensam genomgång av begreppen inom det valda området och en sammanställning av tidigare forskning som funnits relevant till detta arbete.

2.1 Vad är motorik?

Enligt Jagtøinen, Hansen och Annerstedt (2002) kommer motorik från det latinska ordet motor och detta kan översättas till att något sätts i rörelse.

”Ordet motorik handlar om människans rörelseförmåga och rörelsemönster och omfattar alla funktioner som hjälper till att styra och kontrollera våra kroppsliga rörelser” (Langlo Jagtøien, Hansen & Annerstedt, 2002:60).

Begreppet motorik innehåller både människans rörelseförmåga samt hur rörelserna lärs in och utvecklas menar Ericsson (2005). Röthig (i Ericsson, 2005) utvecklar begreppet genom att förklarar att motorik handlar om hjärnfunktionernas olika system i olika nivåer, som tillsammans utgör vår totala rörelsekapacitet. Grindberg och Jagtøien (2000) menar att den motoriska utvecklingen sker i en bestämd ordningsföljd som är lika för alla och som är oberoende av både etnisk tillhörighet eller kön.

Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002) menar att barn utvecklar motorik i förhållande till dess ålder, färdighet och omgivande miljö. Författarna menar att färdigheterna beror på barnets mognad men även på deras tillväxt och den yttre miljön. Författarna skriver även om att barn genomgår fyra olika faser i den motoriska utvecklingen (2002).

- Reflexiva
- Mognads bestämmande
- Grundläggande naturlig
- Tekniskt färdighetsrelaterade

Den reflexiva fasen innebär att barnet föds med reflexer, som gör att barnet utvecklar sitt nervsystem. Det är genom de impulsöverföringar som sker i nervcellerna som gör att hjärnan kan styra våra rörelser, skriver Jagtøinen, Hansen och Annerstedt (2002).

En del av de medfödda reflexerna försvinner allt eftersom men hållnings-, töjnings- och halsreflexen finns kvar, menar Jagtøinen, Hansen och Annerstedt (2002). De skriver vidare att under den mognadsbestämmande fasen utvecklar barnet kunskaper som gör att det kan till exempel lyfta huvudet, rulla, krypa och gå. Dessa rörelser är inte knutna till en viss ålder utan rörelserna utvecklas när barnet är moget. Den grundläggande naturliga fasen i barnets utveckling är den rörelse, där barnet övas att gå. Barnet går på olika underlag och vilket medför att barnet utvecklar olika rörelser som skall utföras samtidigt som det blir mer avancerat. Den tekniska färdigrelaterade fasen handlar om när barnet inte behöver koncentrera sig på när det gör en rörelse utan den kommer med automatik. Detta sker då rörelserna har tränats tillräckligt många gånger, skriver Jagtøinen, Hansen och Annerstedt (2002).

2.2 Grov- och finmotorik

När barnet har fyllt ett år kan man inte längre studera barnet ur ett åldersperspektiv, menar Dessen (1990). Då påverkas utvecklingen även av barnets miljö men även av barnets grov- och finmotorik.

Först utvecklar man grovmotoriken och efter hand kommer finmotoriken. Grovmotoriska rörelser som övas är bland annat krypa, åla, skutta, fånga och rulla, menar Dessen (1990). Författaren förklarar att hjärta och lungor är väldigt stora i förhållande till barnets kropp och därför tröttnas barnet inte ut lika fort som hos en vuxen. Författaren menar att barnet är uthålligare än de vuxna och därför behövs inte de grovmotoriska rörelserna övas lika mycket (1990). Mellberg (1993) skriver att barnens tidigare erfarenheter utgör basen för den fortsatta utvecklingen. Därför är upprepningar väldigt betydelsefulla och viktiga. När ett barn har lärt sig en viss rörelsefärdighet, vill det spontant öva denna rörelse om och om igen tills rörelsen har blivit automatiserad, anser Ericsson (2005). Därför belyser Ericsson att det är viktigt att barnen får möjligheter att upprepa samma rörelse om och om igen.

Finmotoriska rörelser brukar förknippas med händerna men även ögon- och ansiktsrörelse och talorganen räknas hit, skriver Dessen (1990). Jagtøinen, Hansen och Annerstedt (2002) menar även att fötterna är en del av finmotoriken eftersom det handlar om precisa rörelser.

De grovmotoriska rörelserna är av en stor betydelse för finmotoriken. Finmotorikens rörelser utvecklas naturligt med hjälp av enkla redskap till exempel en boll i en bollek. Här övas öga- och handkoordinationen naturligt i leken eftersom man måste ta bollen samtidigt som man bedömer avståndet med hjälp av ögat skriver Mellberg (1993). Författaren anser att det är viktigt att erbjuda barnen olika material i flera olika steg, då det gynnar barnens motoriska utveckling. Bentsen (1971) menar att struktur och funktion är beroende av varandra. För att funktionen skall fungera krävs det att det finns tydliga strukturer och vice versa.

2.3 Planerad aktivitet/Samling

Efter att ha sökt på information, letat i litteratur och intervjuat förskollärare så har det framkommit att begreppet samling ofta används istället för planerad aktivitet. Samling är något som känns mer relevant och något som går att beskriva mer konkret utifrån förskolans verksamhet. En samling går att beskriva som en stund när barnen och pedagogerna har en planerad aktivitet tillsammans som leds av en eller flera pedagoger. Samling är vanligtvis ett regelbundet och återkommande moment på de flesta förskolor. Samlingen är ett moment där barnen ska få möjlighet att varva arbete och vila, skriver Rubenstein Reich (1996) och Olofsson (2010).

2.4 Fysisk aktivitet sett ur ett historiskt perspektiv

Ordet idrott fanns redan i fornsvenskan och stod då för en handling som karakteriseras som en bragd skriver Brundvand och Gundersen (i Grindberg och Langlo Jagtøinen, 2000). Författarna skriver även att idrott kan stå för tålmod, handling och bedrift. Inom fysiska prestationer hörde idrott ihop med musik, moral och dikt. Man kan säga att den ursprungliga förklaringen av begreppet idrott är en form av andlig och kroppslig verksamhet, menar Grindberg och Langlo Jagtøinen (2000).

Blom och Lindroth (1995) skriver att den franska filosofen Jean Jacques Rousseau var en inspirationskälla och hans tankar och idéer om barns kunskaper gav stort genomslag. Jean Jacques Rousseau ansåg att barn inte endast kunde berika sig med kunskaper utan de var också tvungna att uppleva detta genom iakttagelser och egna erfarenheter, det vill säga att praktiska och fysiska övningar är lika viktigt för barnens utveckling.

Om man ser till undervisningstiden i idrott under ett historiskt perspektiv har idrottstimmarna minskat enligt Ericsson (2005). Gymnastik med lek och idrott kom till folkskolorna 1919 och till läroverken 1928 skriver Blom och Lindroth (1995). Författarna menar att i gymnastiken var det tvunget att ha med lek och idrott. Året 1942 ansåg man att folkskolorna behövde ha med friluftsdagar. Blom och Lindroth (1995) beskriver detta som ett extra tillskott i vår fysiska fostran. 1980 tillkom idrott även i läroplanen för grundskolan enligt Ericsson (1995).

2.5 Läroplanen för förskolan, Lpfö 98 [rev. 2010]

Lpfös 98 (rev. 2010) riktlinjer är det dokument som alla som arbetar inom förskolan ska följa. *Lpfö 98* (rev. 2010) är ett måldokument utan metodanvisningar, därför finns inte ordet "samling" med över huvud taget, menar Olofsson (2010).

I styrdokumentet står att förskolan är den verksamhet, som många barn tillbringar många timmar i under sina första år i livet. Därför är det oerhört viktigt att vara medveten om att det är där grunden läggs för ett livslångt lärande. Alla barn, som deltar i förskolans verksamhet, ska känna att det är en rolig, lärorik och trygg plats, där lärandet, fostran och omsorg bildar en helhet tillsammans. Den pedagogiska verksamheten på förskolan ska genomföras på ett sådant sätt att den både stimulerar och utmanar barnen. Miljön på förskolan ska locka till lek och aktivitet på ett positivt sätt så barnen upplever det som roligt och meningsfullt.

Samspelet på förskolan ska ske mellan barn och vuxna men också mellan barn och barn för att främja lärandet. Vuxna i förskolans verksamhet ska föregå med gott exempel och vara goda förebilder för barnen. Förskollärare i verksamheten ska ansvara för att barnen får en väl avvägd dagsrytm med goda rutiner enligt *Lpfö 98* (rev. 2010). Förskolans uppdrag är också att alla barn får möjlighet att uttrycka sig med hjälp av olika uttrycksformer som rytmik, dans och rörelse. Utifrån olika uttrycksformer ger detta pedagogerna i verksamheten möjlighet att använda olika material och tekniker, som finns i verksamheten. Förskolan ska bland annat sträva efter att varje barns motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning utvecklas. Förskolan ska också sträva efter att utveckla barns förmåga att kommunicera med andra enligt *Lpfö 98* (rev. 2010).

2.6 Samling sett ur ett historiskt perspektiv

Rubenstein Reich (1996) skriver om samlingens grundare, Friedrich Fröbel (1782-1852). Fröbel startade en uppfostringsskola där han själv arbetade som pedagog. Att ha samling innebär enligt Frøbels pedagogik att man som pedagog sitter tillsammans med barnen, oftast i en cirkel. Att sitta eller stå i en cirkel innebär att alla är centrala och kan känna gemenskap, skriver författaren (1996). I en samling på förskolan kan det handla om bland annat rörelselekar i grupp.

Fröbel la stor vikt i sin pedagogik vid att barn inte skulle behöva sitta stilla en längre stund och koncentrera sig på att endast lyssna. Därför ansåg Fröbel att det var viktigt att växla mellan rörelse och stillasittande aktivitet. En av Frøbels grundtankar var att människor lär genom att bejaka och delta tillsammans med omvärlden (1996).

Rubenstein Reich (1996) skriver att mellan 1940-1960-talet var samlingen ett viktigt inslag i verksamheten. Författaren (1996) skriver om Stina Sandel och Maria Mobergs metodiklärobok, *Barnträdgården*, som kom ut 1945. I boken finns ett kapitel, *Samlingsstund*, som beskriver detaljerat hur en samling ska vara upplagd.

Boken bygger på Frøbels relativt stränga pedagogik, som innebär att pedagogen bestämmer allt innehåll i samlingen, skriver Rubenstein Reich (1996). Författaren (1996) menar att det var på 1930-talet som man började skapa samlingarna utifrån barnens utveckling och intresse. Det var en kvinna vid namn Elsa Köhler som introducerade en arbetsform med barnens intresse som utgångspunkt. Detta krävde att samlingarna skulle vara välplanerade och allt man gjorde skulle kopplas till barnens utveckling och intresse (1996). 1959 kom Kungliga Socialstyrelsen ut med *Råd och anvisningar i socialfrågor*, där man även beskrev att det fortfarande var väldigt viktigt att samlingarna varvades mellan rörelse och stillasittande aktivitet, för att kunna främja barnens utveckling. Det betonades också att detta främjade barns språk, motorik och sociala utveckling. På samlingen kunde barnen öva sig på att visa hänsyn och empati för andra runt omkring, enligt Kungliga Socialstyrelsen (1959).

Under 1950-talet växer det så kallade utvecklingspsykologiska perspektivet och barnens mognad, ålder, intresse och behov styr innehållet i samlingarna, menar Rubenstein Reich (1996). 1972 kom Barnstugeutredningen och då började man med dialogpedagogiska arbetsättet. Här ansåg man att barn utvecklas individuellt genom dialogen mellan enskilt barn och pedagog och inte alls som innan, då man sett gruppens betydelse för det enskilda barnets utveckling som det viktigaste. Under den här tiden ansåg man att man inte skulle ha samling i grupp. Det ansågs som något fult och kritiserades allmänt. Man till och med varnade för att ha samling i gemensam grupp. Man ansåg att barn i större grupp inte fick tillräckligt med tid att yttra sig och på så vis kunde leda till tal hämmande för barnen, skriver Rubenstein Reich (1996).

Trots detta förekom samling i praktiken och Rubenstein Reich (1996) menar att pedagogerna inte var kritiska till själva samlingen utan mer till själva innehållet. De kallade samlingarna för stormöte. Pedagogerna tyckte det var synd att inte ta tillvara på barnens intresse, erfarenheter och resurser.

1981 kom Socialstyrelsen ut med en arbetsplan för förskolan. Detta innebar som Rubenstein Reich (1996) skriver en helomvändning angående samling i grupp. Det ansågs att man försummade och inte tog tillvara på barns kapacitet att utvecklas i grupp. Det blev en förändring från ett renodlat utvecklingspsykologiskt perspektiv till ett mera socialisationsperspektiv, där ett lärande tillsammans i grupp framhävs som positivt och gynnsamt. Det framgår att aktiviteter som är planerade till exempel att samlingar skapar gemenskap och ger social träning och på så vis stärker barnens självkänsla, skriver Olofsson (2010). 1987 utkom Socialstyrelsen med det som idag kan jämföras med dagens *Lpfö 98* (rev.2010) *Pedagogiskt program för förskola*, skriver Rubenstein Reich (1996). Här beskrivs den dagliga verksamheten under tre rubriker: Natur, Kultur och Samhälle. Stor vikt läggs vid att barnens dagsrytm ska främjas bland annat mellan "fri lek" och vuxenstyrda planerade aktiviteter som till exempel samlingar. Samling var ett bra sätt att skapa grupp-känsla och samhörighet, skriver Olofsson(2010).

Syftet med samlingen ska vara väl genomtänkt och väl förberett och byggas på barnens intresse och behov, menar både Olofsson (2010) och Rubenstein Reich (1996). Det var mycket tack vare de temainriktade samlingarna som det i slutet på 1980-talet åter igen blev populärt med samlingar, skriver Rubenstein Reich (1996). Samlingen sågs som ett bra tillfälle att dokumentera och bedöma barns utveckling. Samlingen är än idag ett perfekt tillfälle för barn att ta till sig kunskap och olika färdigheter. Man anser att barn ska lära sig lyssna, vänta på sin tur, visa empati och respekt mot varandra och fungera i grupp. Det sociala samspelet anser man är viktigt att förmedla till barn i tidig ålder, skriver Olofsson (2010). Författaren menar att samlingen är ett bra tillfälle för pedagogerna att dra paralleller med *Lpfö 98* (rev. 2010) och man kan dokumentera och utvärdera efter en planerad aktivitet till exempel en samling. Många pedagoger menar, enligt Olofsson (2010) att samlingar mer eller mindre alltid går att koppla till *Lpfö 98* (rev. 2010). Pedagogerna gör detta både medvetet men ganska mycket omedvetet också. Samlingarna idag kan jämföras mycket med hur de såg ut förr. Skillnaden idag är att synen på barnen förändrats markant, menar Olofsson (2010).

2.7 Pedagogens roll

Att ha samling innebär för Rubenstein Reich (1996) att en tydlig ledare leder aktiviteten. En ledare är den som ser till att samlingen fungerar och håller en röd tråd igenom hela aktiviteten. Men det är viktigt att låta barnen vara med och bestämma innehållet, försöka att tillgodose hela gruppen, respektera barns olikheter, inte utnyttja sin vuxenroll och framför allt kunna vara flexibel i sin planering. Man ska även kunna ta barnens perspektiv och spinna på deras intresse. Detta för att alla på bästa möjliga sätt ska känna sig involverade.

En oerhörd viktig sak för att samlingen ska bli lyckad är att ha roligt och föregå med gott exempel som pedagog, skriver både Rubenstein Reich (1996) och Olofsson (2010). Människor som arbetar med barn ska vara goda pedagogiska förebilder, som bidrar med verktyg, utmaningar och möjligheter till barnen, menar Åberg och Lenz Taguchi (2005). En viktig faktor för att främja barnen i aktiviteten och få dem delaktiga är att vara en entusiastisk, närvarande, inspirerande och engagerad ledare, som sprider glädje och själv har kul, menar bland annat Brown (2009). När det gäller aktiviteter med motoriska övningar krävs det att pedagogen har god kunskap om barns motoriska utveckling, menar Ericsson (2005). Att upprepa aktiviteterna och att pedagogerna själva är delaktiga är väldigt viktigt för barnen och deras utveckling. Då stimuleras barnen samtidigt som de får positiva rörelseupplevelser. Detta kan medföra en god grund till den sociala utvecklingen för barnen, anser hon (2005). Märker man på ett barn att han/hon inte kan en viss rörelse till exempel balansgång är det viktigt och gå tillbaka och börja med de rörelserna barnet kan för att sedan bygga vidare på detta, skriver Holle (1985). Åberg och Lenz Taguchi (2005) tar upp vikten av att diskutera vad man har för barnsyn i pedagoggruppen. Det är oerhört lätt att diskutera vilken barnsyn vi vill ha i verksamheten, men det är inte lika lätt att se den och synliggöra den i vardagen.

Att underskatta ett barns rörelseförmåga hämmar många gånger barnens utveckling, menar Dessen (1990) och Mellberg (1993). Dessen (1990) betonar vikten av att pedagogerna ser till att en god rörelsemiljö finns, för att ge barnen de bästa förutsättningarna.

Det är viktigt att vara väl förberedd och aktiviteten ska vara planerad. Det är viktigt att se över bland annat lokal, miljö, tid, gruppstorlek, åldern på barnen som ska delta, vilka pedagoger som kommer delta och syftet med aktiviteten så det är anpassat, anser författaren Rubenstein Reich (1996). Samlingen ska vara för barnens skull. Det är lätt att falla in i rutin och gamla vanor.

Det gäller att ofta utvärdera arbetet och ställa sig frågan för vems skull görs detta, skriver Åberg och Lenz Taguchi (2005). Man måste också vara öppen för nya förslag och funderingar, framför allt från barnen, menar författarna (2005).

Att rådfråga, ta hjälp av varandra och ta tillvara på varandras intresse och kunskap inom ämnet kan vara till stor hjälp både för barn och pedagoger. Hannon och Brown (2008) menar att det är viktigt att vara lyhörd över lämplig utrustning, miljö och kunskap om barns motorik för att aktiviteten ska vara meningsfull. Författarna menar också att det finns ett stort behov överlag att pedagogerna bör bli bättre informerade och intresserade av barnens motoriska utveckling för att främja utvecklingen ännu mer. Detta är även något som författarna Mellberg (1993) och Ericsson (2005) tar upp. Syftet med en planerad motorisk aktivitet kan vara att låta barnen prova på eller få möjlighet till att lära sig en motorisk färdighet. Detta kan locka barn till att prova sådant som det kanske inte hade utsatt sig för i den "fria leken". Detta blir vad Mellberg (1993) kallar en medveten stimulans av motorik.

Rutiner och ritualer symboliserar många gånger en samling och en planerad aktivitet, vilket är ett återkommande fenomen. Olofsson (2010) menar att det är viktigt att hålla en jämn balans mellan rutiner och improvisation. Att ha en verksamhet utan rutiner hade blivit allt för kaotisk och otrygg för barnen. Rutiner behövs men man ska vara observant och vara lyhörd på målen och syftet med dem, enligt Olofsson (2010). Att gå in och bryta barns "fria lek" för att påbörja en planerad aktivitet, kräver att man har ett bra syfte. Samlingen ska vara något så viktig att den kan ersätta den "fria leken" just här och nu, menar författaren (2010).

3 Tidigare forskning

Här presenteras tidigare forskning kring ämnet som funnits relevant till arbetet.

Även om samling/planerad aktivitet är något som förekommer på nästan alla förskolor, finns det relativt lite forskning kring ämnet. 1959 kom Kungliga Socialstyrelsen ut med råd och anvisningar som visar att barn behöver och mår bra av en jämn och bra dagsrytm. Arnold Gesells utvecklingspsykologiska teori kan vara anledningen till att man införde regelbundna planerade samlingar i verksamheterna med jämna mellanrum. Barn mår bra och tycker om struktur och rutiner, vilket skapar trygghet, menar Ekström (2007).

Enligt Ekströms (2007) pedagogiska forskning, pekar det mot att barn idag inte får så många tillfällen till inflytande över hur deras dag ska se ut. Det momentet som barnen har mest inflytande över är den "fria leken" på förskolan. Minst inflytande har barnen över de planerade aktiviteterna på förskolan till exempel samlingen, vilket Ekström (2007) skriver om i sin forskning. Ekström (2007) menar också att det är viktigt att låta barnen ha planerade aktiviteter, vilket barn behöver och mår bra av men barn bör ha mycket mer inflytande i de planerade aktiviteterna.

I det forskningsprojektet som avslutades menar bland annat Williams (2009) att alla barn bör ha rätt till rörelse, som utvecklar barns motorik i förskolan minst tio minuter om dagen. Aktiviteten ska vara väl planerad, strukturerad och ledas av lämpliga pedagoger. Detta medför enligt Williams (2009) med flera, att barn då kommer att vilja röra på sig ännu mera och vilja delta i samlingar, som har motorisk utveckling som inriktning. Detta bör införas på alla förskolor enligt flera forskare menar bland annat Brown (2009) och Williams (2009). I deras forskning framgår också att genom att ha planerad aktivitet med inriktning på barns motorik på förskolan så blir barnen mer motiverade till att fortsätta röra på sig och våga utmana sig själva.

4 Teori anknytningar

I det här kapitlet beskrivs två olika teorier som anses relevanta till arbetet. Den första teorin är den sociokulturella teorin som speglar samspelet mellan varandra. Därefter beskrivs Holles teori om den motorisk utveckling.

4.1 Den sociokulturella teorin

Vygotskij är en förgrundsfigur inom den sociokulturella teorin. Denna teorins huvudsakliga budskap handlar om hur barns lärande utvecklas i ett samspel med andra och inte i första hand i individuella processer, skriver Dysthe (2003). Det sociokulturella perspektivet innebär också enligt Säljö (2000) att barnet ingår i ett socialt sammanhang, där omgivningen är en viktig del likaså vilka möjligheter och krav som ställs på barnet. Människor är kulturvarer som måste tänka och samspela i många olika sammanhang till exempel i aktiviteterna på förskolan, skriver Säljö (2000). Det är i de sammanhangen som författaren (2000) poängterar vikten av språkets betydelse. För att ett samspel ska ske med andra krävs att språk och kommunikation fungerar. När detta fungerar sker ett lärande menar Dysthe (2003). Vygotskij ansåg att det viktigaste lärandet i livet är där lärandet sker med andra och det är här den vuxne kan vägleda och uppmuntra barnets utveckling, skriver Parlenvi och Sohlman (1984).

Enligt Parlenvi och Sohlman (1984) behöver de talmotoriska rörelserna läras in och samtidigt behöver de automatiseras likadant till exempel armrörelserna. Här anser Parlenvi och Sohlman (1984) att det sociokulturella perspektivet har en stor och betydande roll för motoriken. Detta eftersom lärandet sker i samspel med andra och den vuxne kan hjälpa till att vidareutveckla detta.

Vygotskij använder ett begrepp som kallas för den proximala utvecklingen. Detta begrepp innebär att den vuxne skall ge barnen olika utmaningar, samtidigt skall den vuxne kunna ställa krav på barnet så att barnet försöker klara av till exempel aktiviteten, skriver Hwang & Nilsson (2003). Vygotskij ansåg också att den vuxne är en viktig förebild inom den proximala utvecklingen dels för att barnen skall få det stöd som den behöver men även skall den vuxne främja inläring och utveckling, menar författarna (2003).

Det sociokulturella perspektivet finns även med i *Lpfö 98* (rev. 2010). Där kan man läsa följande:

"Verksamheten ska utgå från barnets erfarenhetsvärld, intresse, motivation och drivkraft att söka kunskap. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera" (2010s. 6-7).

4.2 Holles teori om motorisk utveckling

Holle (1991) bygger sin teori på hjärnans utveckling och vikten av rörelse för hjärnan. Det krävs att bägge hjärnhalvor aktiveras och därför kräver detta att hela kroppen samtidigt aktiveras. Holle (1991) anser att när hjärnans nervvävnad och perception utvecklas så utvecklas barnens motorik och som i sin tur kan jämföras med en mognadsprocess.

Detta kan beskrivas i att barns motoriska utveckling utvecklas efter ett visst mönster, som är uppdelat i fyra steg. Varje steg bygger vidare på det föregångna steget.

De fyra stegen är enligt Holle (1991):

1. Reflexrörelser (utan cortex medverkan)
2. Symmetriska rörelser och begynnande medverkan av cortex, båda armarna sträcks till exempel framåt samtidigt efter samma mönster.
3. Viljestyrda, motiverade, differentierade rörelser med hjälp av cortex.
4. Automatiserade rörelser. Ständigt upprepande rörelser till exempel att cykla.
Rörelserna automatiseras efterhand så att barnet inte längre behöver använda hjärnan till att tänka på rörelserna utan tankarna kan frigöras till en annan pågående handling, t ex att tala med en kamrat under cykelturen (1991).

När barnet har fått motoriken och perceptionen till att samspela utvecklas koordinerade rörelse eftersom koordinationen inte är medfödd enligt Holle (1991). Författaren poängterar att de grundläggande motoriska faserna/övningarna aldrig går att hoppa över eller påbörja ett nytt innan man är färdig. Det krävs att varje fas/övning ges tid eftersom barnen kan ta olika lång tid på sig att gå igenom (1991).

5 Metod

Här nedan följer förklaring för val av metod till arbetet. Att beskriva metod kan vara ett bra och relativt enkelt sätt för andra läsare att kunna tolka och organisera information på. Metod är ett sorts redskap för att kunna få ta del av ny kunskap och deras problemställningar, skriver Holme och Solvang (1997).

5.1 Metodologisk ansats

Till det empiriska materialet till arbetet har kvalitativa intervjuer gjorts. Vi valde kvalitativa intervjuer på grund av att vi ville ge förskollärarna möjligheten att själva beskriva och argumentera sina svar. Detta är av stor vikt för materialet man samlar in, menar Kvale (1997). Patal och Davidson (2003) skriver att en kvalitativ intervju innebär att frågorna, som ställs i en intervju, ska kunna besvaras individuellt och att man ska kunna få fram enskilda uppfattningar. Detta menar Patel och Davidson (2003) skapas genom en dialog mellan intervjuaren och den som genomför intervjun. Metoden anses ge stor möjlighet att komma närmare förskollärarna som intervjuats och att skapa större förståelse och se samspelet mellan oss som undersökare och förskollärarna som intervjuats (2003).

Motsatsen till kvalitativa frågor i en intervju är kvantitativa frågor. Med en kvantitativ intervju innebär det att man erbjuder den man intervjuar färdiga, fasta svarsalternativ, som de kan välja mellan menar författarna (2003). Syftet med kvalitativforskning är att försöka förstå och få en bättre inblick och skapa en mer djupare kunskap kring ett ämne. En kvantitativ metod kan vara nog så viktig, men ger mer en översiktlig kunskap kring ett ämne skriver, Patel och Davidson (2003).

Inför intervjuerna förberedde vi oss genom att läsa gemensamt relevant litteratur till ämnet som sedan diskuterades. Detta tillförde oss ny kunskap, erfarenhet och nya frågor väcktes hos oss kring den planerade aktiviteten, som främjar barns motoriska utveckling som inriktning. Patel och Davidson (2003) menar att det är en fördel om man som intervjuperson är väl förberedd och har en viss kunskap om ämnet, som ska undersökas innan man genomför en kvalitativ intervju. Arbetet kommer att lyfta fram vad det är som avgör förskolelärares val av innehåll till en planerad aktivitet, som främjar barns motoriska utveckling och vad förskolelärares vill uppnå med aktiviteten.

5.2 Urval

Ett presentationsbrev via mail skickades ut till de förskollärare som önskades intervjuas (se bilaga A). Enbart personer som är utbildade förskollärare och som arbetar i förskolans verksamhet valdes att intervjuas till arbetet.

Genom att göra fler intervjuer till exempel med barn och observationer skulle även arbetet kunna beskrivas utifrån barnens syn och deras förhållningssätt kring ämnet. Men eftersom intervjuerna inte skett på våra egna arbetsplatser ansågs inte detta relevant för arbetet. Det kan vara svårt att inte ge ett rättvist resultat att utföra barnintervjuer och observationer i barngrupper som inte är bekanta, menar Doverberg och Pramling

Samuelsson (2000). Författarna anser att om man ska få en rättvis intervju och få flyt i dialogen, underlättar det om det finns någon sorts av förhållande mellan intervjuaren och barnen.

Valet av förskollärare som intervjuades utfördes slumpmässigt men som vi på något vis har någon relation till sedan tidigare. Det viktigaste för oss var att försöka få med förskolelärare som arbetar med olika åldrar på barnen inom förskolans verksamhet.

5.3 Genomförande

En vanlig undersökningsmetod inom det kvalitativa perspektivet är att göra en eller flera intervjuer skriver Patel och Davidson (2003). Kvale (1997) menar att användning av intervju som undersökningsinstrument är ett sätt att få grundligt provade kunskaper genom att använda sig av väl genomtänkta och planerade frågor och att vara en lyhörd lyssnare.

Intervjufrågorna handlade om sådant som anses relevant till arbetet med pedagogens planerade aktivitet med motorisk inriktning för att främja barns motoriska utveckling. Intervjuguiden som använts som underlag till intervjuerna (se bilaga B) har utgått från frågeställningarna till arbetet. Alla förskolelärare fick använda sig av samma intervjuguide och därmed svara på samma frågor. En intervjuguide kan beskrivas som ett manus som strukturerar upp intervjun. Ju mer strukturerad guiden är desto lättare blir det att arbeta vidare med intervjumaterialet efter intervjuerna, skriver Kvale (1997). Intervjuerna spelades in med hjälp av ljudupptagning.

När frågor från intervjuguiden ställdes till pedagogerna så användes det som Patel och Davidson (2003) kallar tratteknik. Trattekniken innebär att man inleder intervjun med öppna allmänna frågor och sedan specificerar man sig mer på själva ämnet. Intervjuerna inleddes med att förskolelärarna fick berätta lite om sig själva och sina erfarenheter om ämnet. Därefter blev intervjun mer detaljerad angående pedagogens tankar kring den planerade aktiviteten med motorisk inriktning (se bilaga B). Undersökningsinstrumentet som användes var intervjufrågorna. Frågorna ska enligt Backman (2008) till största delen vara halvstrukturerade och ha som mål att kunna visa upp en förståelse för helheten av intervjus syfte och helhet.

5.4 Metodkritik

Intervjuerna tog cirka en halvtimme och utfördes på olika platser. Samtalen med förskollärarna spelades in med ljudupptagning. Detta medförde att man lättare kunde lyssna flera gånger och reflektera och tolka innehållet i intervjuerna. Med ljudupptagningen kunde man även lyssna och uppfatta förskollärarens tonfall i samtalet.

Det finns både fördelar och nackdelar med att spela in en intervju med ljudupptagning, menar Patel och Davidson (2003). De menar att en nackdel kan vara att man under intervjun har lättare för att tappa tråden. Man "svävar" lätt utanför ämnet och på så sätt kan det ta väldigt lång tid att sammanställa intervjun. Författarna menar också att ibland kan detta sätt att intervjuas bli stelt, kännas obehagligt och svaren kan bli korta (2003).

5.5 Forskningsetiska utgångspunkter

Genom mail som bifogades (se bilaga A) till förskollärarna som intervjuades, informerades förskollärarna om vilka som skriver och arbetar med arbetet helt enligt **informationskravet**. I mailet valdes en allmän information kring arbetet att skickas med, intervjuguiden skickades alltså inte med.

Med tanke på **samtyckeskravet** ansågs det är viktigt att informera i mailet att intervjun är frivillig och om önskan finns kan förskolläraren, som blir intervjuad, när som helst avbryta intervjun. I och med **nyttjandekravet** informerades också förskollärarna i mailet om att deras information endast kommer används i forskningsenligt syfte. Patel och Davidson (2003) skriver att om man förbereder dem man ska intervjua innan genom att berätta om avsikterna med intervjun och hur materialet i intervjun kommer användas skapar detta ett lugn. Givetvis informerades förskollärarna om **konfidentialitetskravet** genom att deras medverkan anonymiseras i det färdiga arbetet. Detta är otroligt viktigt att göra enligt författarna Patel och Davidson (2003). Namnen och deras uppgifter som använts i arbetet är alltså fingerade och kan inte kopplas till de intervjuade förskollärarnas riktiga namn.

6 Resultat och analys

Här nedan följer vårt resultat av våra intervjuer och hur vi sedan tolkar resultatet utifrån teorin. Vi har även valt att citera några av förskolläraernas svar. Detta för att tydliggöra och stärka vårt resultat.

6.1 Beskrivning av förskollärarna

I arbetet sker 10 stycken intervjuer med förskollärare som är mellan 27 och 63 år gamla. Samtliga förskollärare arbetar i förskoleverksamheten och är utbildade förskollärare. De har arbetat i förskoleverksamheten olika länge, allt från 4,5 år till 40 år. Alla förskollärare är väl informerade om vad intervjun ska användas till och vad intervjun har för inriktning. Alla intervjuerna har spelats in med ljudupptagning.

Intervjuerna började med allmänna frågor, om hur gamla de är, vad de har för yrkestitel, hur länge de arbetat i förskoleverksamheten och vilka åldrar de har på barnen i barn- gruppen de arbetar i för tillfället. Detta var frågor som gjorde pedagogerna bekväma och som de enkelt kunde svara på.

Förskollärarna arbetade i olika åldersgrupper, tre pedagoger arbetade i 1-5 års grupp, en arbetade med 1-2 åringar, två förskollärare arbetade i 3-6 års grupp, en arbetade med 4 och 5 åringar och den sista förskolläraren arbetade i en 2-6 års grupp, alltså i olika konstruktioner.

Efter att förskollärarna svarat på lite allmänna frågor så fick de svara på frågor med lite mer specifik inriktning på motorik och planerad aktivitet.

6.2 Motorik

När förskollärarna fick beskriva begreppet motorik, så tänkte nästan alla direkt på rörelse, kroppsuppfattning, kommunikation och att röra på sig. Andra begrepp som dök upp var: grov- och finmotorik, ute- och innemiljön och kopplingen mellan hjärnans tankeverksamhet och kroppens rörelse. En av förskollärarna poängterade att rörelse är något som både händer inuti och utanpå kroppen och att vi inte får glömma bort hur viktig munmotoriken är. En annan av förskollärarna specificerade sig mer och tänkte på gymnastik, när de skulle beskriva begreppet motorik.

Många av förskollärarna var överrens om att motorisk träning är något som är väldigt viktigt för barn i förskoleåldern. Så här svarade några av dem:

"Grovmotoriken innefattar de grundläggande rörelserna vi gör med kroppen".

Några av förskollärarna poängterade flera gånger att man ska ta tillvara på barns rörelse. Barn rör sig oftast naturligt hela tiden och omedvetet tränar sin motorik. Man bör se barns rörelse som ett lärande.

"Sedan är det viktigt att se det som hälsosamt att röra på sig för den fysiska hälsan och träna muskulaturen. Barn som rör sig mycket och övar sin motorik får ett lugn över sig, och har lättare för att sedan kunna koncentrera sig och kunna ta instruktioner" anser en av förskollärarna.

”Det är viktigt att barnen får utveckla sin grovmotorik för att sedan kunna utveckla finmotoriken”.

”Den motoriska träningen är grunden till mycket. Barnen lär sig hantera sin kropp och bilda sig kroppsuppfattning och får koordination”.

6.2.1 Analys

Vi anser att förskollärarna har en relativt gemensam syn på motorik och det handlar mycket om att röra på sig och uttrycka sig med kroppen på olika sätt. Förskollärarna är väl medvetna om olika begrepp och om grov- och finmotoriken. Däremot ser vi att ingen av förskollärarna har en fördjupad kunskap om hjärnans utveckling och det centrala nervsystemet, som Holle (1991) tar upp i sin teori. För att förstå barnens motorik är det viktigt att förstå hur hela kroppen fungerar. Vi tolkar det dock som om förskollärarna till en viss del intar den teorin som Holle (1991) beskriver. Hon bygger sin teori på hjärnans utveckling och hur viktigt det är för båda hjärnhalvorna att kroppen rör på sig. När hjärnans nervvävnad och perception utvecklas så utvecklas barns motorik. Vi har fått en uppfattning att förskollärarna är medvetna om barns motoriska utveckling och dess betydelse för vidare utveckling och för barns hälsa. Dels då förskollärarna ansåg att man måste utveckla sin grovmotorik innan man kan styra över finmotoriken. Holles (1991) teori handlar om att varje steg bygger vidare på det föregångna steget och att detta sker per automatik för barnet när motoriken utövas. Detta stärks även av två av förskollärarnas funderingar. De två förskollärarna lyfte fram och poängterade hur viktigt det är för barnet att klara ett steg för att kunna gå vidare. Efter hand som barnet fått motoriken och perceptionen till att samspela så utvecklas också koordinerade rörelser. Holle (1991) menar att koordination inte är något man föds med, utan något man övar upp efter hand.

6.3 Innehåll och metod

Vad förskollärarna använder för innehåll och metod när de planerar en aktivitet med motoriskt innehåll för barnen i sin verksamhet är olika och individuellt, menar förskollärarna i intervjuerna. Utifrån vårt resultat kan vi se att det som spelar in är framförallt barnens intresse och behov. De flesta av förskollärarna ansåg också att våra styrdokument måste finnas med i innehållet och att vi hela tiden måste relatera till *Lpfö98* (rev.2010).

”Målen hittar vi i våra styrdokument och det är dem vi ska lyfta fram och synliggöra, men metoderna hur vi tar oss till målet, är det tuffaste jobbet”.

Förskollärarna menar att en planerad aktivitet ofta bottenar i barnens intresse, utveckling och önskemål. Det är viktigt att barnen finns med i planeringen, anser de.

”Oftast visar barnet/kroppen vad de behöver, och då gör man samma sak om och om igen, de vuxna tycker vi tragglar detta men barnen älskar det. Det viktiga är att det funkar för barnen och att deras intresse vidhålls”.

"Vi utgår från barngruppen vi har. Vi ser inte till levnadsåldern utan mognadsåldern eftersom barnen är väldigt olika och i olika stadier i sin utveckling. Då ser man vilka behov som finns och vem som behöver vad. Sen får man anpassa aktiviteten för dem som inte klarar av utan alla skall få hitta sin egen nivå. Vi utmanar dem. Därför är det svårt att ha en aktivitet för alla samtidigt".

En förskollärare menar att vi är förebilder och ledare, vi sätter till viss del in olika mål, men det är tillsammans med barnen som metoden och innehållet på resan bestäms.

"Det är alltid viktigt att jag som pedagog är engagerad, har intresse och visar stor glädje med aktiviteten, för att få med barnen på aktiviteten".

"Att ha en planerad aktivitet med inriktning på motorik, är ett sätt att samarbeta inte i enbart aktiviteten, utan allt runt omkring. Man får bäst förutsättningar om man har ett bra samarbete, föräldrar-barn-förskola".

"En planerad aktivitet kan också uppstå spontant, som spinner på barnens intresse, men det är jag som pedagog som håller i aktiviteten och ser till att det finns en röd tråd genom hela aktiviteten".

Syftet med att ha en planerad aktivitet är bland annat att öva grov- och finmotorik, kunna dokumentera enklare, observera styrkor och svagheter, ha kul, se intresset, röra på sig, göra saker gemensamt, skapa gruppkänsla och utmana, berättar förskollärarna. Syftet ska också vara lustfyllt, utmanade, tryggt, roligt, spännande, lärorikt, utvecklande, hälsosamt och väl genomtänkt, tycker förskollärarna.

"Arbetslaget har en aktiv och viktig roll när det gäller kunskap och lärande".

6.3.1 Analys

Vi anser att förskollärarna intar det sociokulturella perspektivet, som bland annat Dysthe (2003) beskriver. Perspektivet bygger huvudsakligen på hur barns lärande utvecklas i ett samspel med andra i sin närhet. Det är då deras intresse växer. Och barnens intresse var det som förskolelärarna ansåg vara den viktigaste faktorn i metoden och innehållet på aktiviteten.

Det vi har märkt är att vissa förskollärare anser att det skall vara variation på aktiviteterna för att barnen inte skall tröttna. Medan andra anser att upprepningar av övningar ger barnen bättre förutsättningar för att lyckas.

Holle (1991) menar att varje övning kräver tid eftersom barnen lär sig på olika lång tid. Därför anser hon liksom några av förskollärarna att upprepningar av övningar gynnar barnen bättre och uppnår barnens önskemål och intresse. Barnen blir tryggare i det de gör och kan på så sätt gå vidare till nästa fas. Oftast handlar det om, som en förskollärare beskrev det, att det är vi vuxna som är hindret för vad barnen tycker om. Barnen älskar att göra saker om och om igen.

Då anser vi liksom Holle (1991) att upprepningar ger barnen förutsättningar för att lyckas och vågar gå vidare. Holle jämför detta med en mognadsprocess och poängterar att ingen av de grundläggande motoriska faserna går att hoppa över eller påbörja någon ny innan man är färdig med en. Det är precis detta som förskollärarna lyfte fram i intervjuerna.

Flera av dem poängterade att varje barn måste få utvecklas i sin takt. Det är viktigt att man ser barnet och inte åldern på barnet, när man gör en gemensam aktivitet eftersom alla befinner sig i olika stadier.

Säljö (2000) menar att vi människor är kulturvarelser och måste samspela i många olika sammanhang i vardagen och då bland annat på förskolan. För att man ska få ett bra samspel krävs det, som Säljö (2000) skriver, att man hittar rätt sätt att kommunicera på. När språk och kommunikation fungerar sker ett lärande, menar Dysthe (2003). Precis som teorierna visar lär barnen av varandra men även av oss vuxna.

Den bild vi har fått är att även förskollärarna anser att samspelet mellan varandra är otroligt viktigt och något som de arbetar mycket med. Förskollärarna bygger sina tankar på Vygotskijs tankar om hur lärandet sker. De liksom Parleni och Sohlman (1984) anser att den vuxne kan vägleda och uppmuntra barnets utveckling.

6.4 Faktorer

De faktorer som spelar in i förskollärarnas val av aktivitet med inriktning mot motorisk utveckling är dels förskollärarna själva men även barnen, miljön och tiden.

förskollärarna anser att pedagogerna i verksamheten är de som är ledaren eller ledarna i aktiviteten och de eller dem som planerar och ser till att aktiviteten har ett syfte och håller en ”röd tråd” genom hela aktiviteten.

”En planerad aktivitet kan plötsligt uppstå i det spontana, för att jag som ledare tar tillvara på barnens intresse och funderingar i sin vardag”.

”Det är viktigt att aktiviteten följer en röd tråd med resten av verksamheten och det är min uppgift som ledare”.

”Hela arbetslaget är ofta med och bestämmer aktivitet, men vi turas om att hålla i själva aktiviteten, men alla är givetvis med och hjälper till. Det blir lättare för barnen att hålla fokus på en av oss”.

Förskollärarna är också överens om att deras utbildning och deras intresse har en stor faktor i valen. Samtidigt menar förskollärarna att barnen också har en stor betydelsefaktor i valen av aktivitet. Deras intresse och behov har stor betydelse.

”Det är viktigt att ta tillvara på barnens inflytande på förskolan”.

”Det är barnens vardag på förskolan och deras intresse och behov som ska styra mycket av verksamheten, anser jag”.

”När man sedan utvärderar underlaget från en utförd planerad aktivitet, det är då man kan se var man kan utveckla och förändra. Det är viktigt att hitta en balans mellan att våga utmana och trygga barnen i det de redan kan”.

Den tredje faktorn som nämns i intervjuerna är miljön. Det varierar mellan våra förskollärare hur miljön ser ut på förskolorna och vad de har tillgång till.

”Det är lättare och blir mer naturligt att jag planerar aktiviteter som innefattar grovmotorik. Det är det som oftast ligger närmast till hands och inbjuder lättare till rörelse”.

Förskollärarna nämner bland annat gymnastikhallen, gå till lekplatser, gå till skogen, gå till isbanan och gå till parken.

Tiden är också en faktor som nämns i intervjuerna. Det varierar hur ofta man anser att man har planerad aktivitet med inriktning på barns motoriska utveckling ute i verksamheterna, enligt förskollärarna. Några ansåg sig ha detta en till två gånger i veckan. Medan andra ansåg sig ha planerad aktivitet med inriktning på barns motorik varje dag.

”Jag kulle vilja påstå att vi har det varje dag på förskolan”.

6.4.1 Analys

Utifrån intervjuerna tolkar vi det som att pedagogerna anser att planerad aktivitet är en aktivitet, som oftast är förutbestämd av en eller flera pedagoger i verksamheten. En planerad aktivitet kan också uppstå i det spontana. Alltså är pedagogerna en av de viktiga faktorerna i pedagogernas val. Vygotskijs ansåg även att den vuxne är en förebild inom det som vi kallar den proximala utvecklingen. Den vuxne skall främja inläring och ge stöd till dem som behöver det, menar Hwang och Nilsson (2003). Detta är även förskollärarna medvetna om och något som stärks i vår läroplan, *Lpfö 98* (rev. 2010). Utav tolkningen av resultatet anser förskollärarna att viktiga faktorer är att man som pedagog håller en röd tråd genom aktiviteten och att aktiviteten har ett syfte och följer barnens intresse. Förskollärarna betonar betydelsen av att deras utbildning och intresse har en avgörande faktor i valet av aktiviteter. Vi tolkar det som att det handlar om hur förskolläraren arbetar. Vilka metoder arbetar man med och hur förskolläraren kan vidareutveckla till exempel aktiviteten. Detta styrks även av Parlenvi och Sohlman (1984). Författarna menar att i det sociokulturella perspektivet handlar det mycket om hur lärandet sker men även utifrån förskollärarens intresse.

Vygotskij, som är en frontperson när man pratar om den sociokulturella teorin, ansåg att det viktigaste lärandet i livet är där lärandet sker med andra, menar Parlenvi och Sholman (1984). Vilket är precis de faktorer förskollärarna pratar mest om, pedagogerna och barnen.

6.5 Målet

Förskollärarens tankar kring målen med de planerade aktiviteterna i verksamheten har lite skilda meningar utifrån våra intervjuer. Några av dem är väldigt tydliga med att berätta om vikten i att de skriver handlingsplaner och utvärderingar kring alla mål de sätter upp i verksamheten och lägger inte så stor vikt att berätta hur de kommer dit.

”Det är viktigt att vi kan knyta an till Lpfö 98, i allt vi gör”.

Medan några av de andra förskollärare menar att det många gånger inte alltid är målet som är det viktigaste utan vägen dit och metoderna som är det viktigaste.

”Oftast ändras målet på vägen. Ibland måste vi avancera, ibland bryta ner och ibland till och med ändra inriktning”.

Målen ska vara övergripliga och genomsyra hela verksamheten menar några av förskollärarna. Målen ska ha många metoder på vägen, som ska locka till lärande. Metoderna till målen ska vara lustfyllda och följa barnens intresse och deras utveckling.

”Syfte och mål går hand i hand”.

Det är oerhört viktigt enligt några av förskollärarna att hålla fast vid barnens intresse.

”Det gäller för oss pedagoger att få barnen att utveckla sin motoriska förmåga på ett lustfyllt och roligt sätt”.

”Det gäller för oss pedagoger att hitta rätt metod för gruppen att kunna uppnå strävansmålen i Lpfö 98”.

Att ha motorisk träning som en planerad aktivitet är bra eftersom förskollärarna menar att man lättare kan se om man missat något med gruppen. Att ha en planerad aktivitet är bra när man ska följa upp något till exempel något mål, göra en dokumentation och kanske observera något med barngruppen. Förskollärarna betonar också att de har en viktig uppgift med att de ska förbereda förskolebarnen inför skolan.

”Det är lättare att se barns lärande om man utgår från en specifik förbestämmd sak”.

”Att ha en planerad aktivitet är ett stort hjälpmedel när man ska uppfylla styrdokumentet, se gruppens intresse och utveckling och inte minst när man utvärdera”.

6.5.1 Analys

Gemensamt för förskollärarnas tankar kring målet med motorik i den planerade aktiviteten är att det skall vara lustfyllt men synen på hur man arbetar med och når målet skiljer sig en del. Några ansåg att vägen till målet var det viktigaste och inte själva målet. Det är under vägens gång till målet som möjligheter och krav kan ställas på barnet, menar Säljö (2000).

De ser på det ur ett sociokulturellt perspektiv liksom Dysthe (2003) och Parlenvi och Sohlman (1984), det vill säga att lärandet sker i samspel med andra. Det är när man tillsammans med andra barn eller pedagoger utvecklas och det är då man uppnår ett mål. Själva slutresultatet är inte det viktiga målet anser författarna (2003). Det var inte alla förskollärare som drog denna parallell. Utan några av dem ansåg att slutmålet var det viktigaste så att man kunde utvärdera verksamheten. Men enligt Vygotskijs begrepp om den proximala utvecklingen innebär det att hela processen fram till målet är en viktig del. Man kan inte bara se slutresultatet eftersom barnet uppnår olika mål utmed aktivitetens gång. Det är här man ger barnet olika utmaningar till att lyckas, ansåg Vygotskij.

I undersökningens resultat kan vi även utläsa att läroplanens strävansmål genomsyrar förskolans verksamhet när det gäller den planerade aktiviteten. Ett entydigt resultat av våra intervjuer var att det belyste hur viktig läroplanen är i verksamheten och att man faktiskt arbetar utifrån den.

I och med detta kan vi knyta an till det sociokulturella perspektivet, som vi även kan hitta i *Lpfö 98* (rev.2010) där det står: ”*Verksamheten ska utgå från barnets erfarenhetsvärld, intresse, motivation och drivkraft att söka kunskap*” (2010 s. 6-7). Dock hade förskollärarna olika svar vad det gäller själva målet. Men det finns inga anvisningar gällande förekomst och utförande på de planerade aktiviteterna. Läroplanen ger pedagogerna valfrihet kring det material och arbetsform som behövs för att uppnå läroplanens strävansmål.

Genom intervjuerna framgår det också att målet med en planerad aktivitet är att lättare kunna dokumentera och följa upp barngruppen. Vilket också står i *Lpfö 98* (rev.2010) under 2.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling. Arbetslaget ska systematiskt och regelbundet utföra detta för att utveckla verksamheten så den främjar barnens utveckling. Förskollärarna menar i intervjuerna att detta är för att lättare kunna utvärdera.

7 Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att föra en diskussion kring vårt resultat och vad som framkommit i vår analys.

7.1 Resultatdiskussion

Att motoriken har en stor betydelse för barns utveckling, vet vi. Dels har vi fått ta del av tidigare forskningar men även av andra författare och i vår utbildning. Samtliga författare menar att motoriken har en stor betydelse för barns inläring. Vi ser sambandet mellan motorik och lärande men också vilken roll pedagogerna har. Jagtøinen, Hansen och Annerstedt (2002) och Ericsson (2005) anser att det är pedagogernas uppgift i verksamheten att främja motoriken på ett lustfyllt och positivt sätt. En fråga som vi då ställer till oss själva är varför man inte arbetar mer medvetet med motorik i förskolorna, när man ser vilken viktig betydelse detta har. Vi grundar denna frågeställning på Browns (2009) och Williams (2009) tidigare forskningar. Eftersom att vi ser många vinster med den planerade aktiviteten i förskolorna, anser vi att verksamheterna måste lyfta fram motoriken mer. Det kan innebära vidareutbildningar. Detta stärks av vad en förskollärare svarade, då hon ansåg att arbetslaget har en betydande roll vad det gäller kunskap och lärande. Konsekvenserna av att pedagogerna inte har den kunskapen kan innebära att ett barn missar ett steg i sin utveckling eller kan få vissa inlärningsproblem. Detta är något som lyfts fram även i Holles (1991) teori. Vi förskollärare är med och lägger stor del av grunden till barns utveckling på förskolan och därför krävs det att vi har kunskap om hela barnet och dess utveckling. Det är däremot inget som säger att förskollärarna i våra intervjuer inte har denna kunskap men detta framkom tyvärr inte i våra intervjuer. Alla barn är sina egna individer och skall ges olika förutsättningar för att utvecklas, anser vi och detta stöds av förskollärarnas svar samt av författarna i vårt arbete. De anser att motoriken har en viktig betydelse för barnens välmående och utveckling. Detta lyfts fram av Holle (1991) men även av förskollärarna. De intervjuade förskollärarna ansåg att motoriken sker många gånger per automatik i förskolan och då får barnen den stimuleringen de behöver. Motorikens betydelse är stor inom många utvecklingsområden och vi anser att man behöver lägga mer fokus på detta inom förskolan. Att satsa på barns motorik innebär att man satsar på barnets välbefinnande och utveckling, anser vi. Detta behöver lyftas fram mer i vår läroplan för förskolan. Resultatet från våra intervjuer visar dock att pedagogerna har en god inblick i vad, hur och varför motoriken är betydelsefull.

Att innehållet och metoderna i aktiviteterna varierar, visar bara på vilken bredd det finns i hur man arbetar men även hur man är som person. Dock skiljer det sig lite på var fokusen ligger hos förskollärarna. Det kan handla om intresse, vidareutbildningar och förebilder för att nämna några. Vi anser att pedagogerna i förskolan behöver få inspiration och mer kunskap inom ämnet, så att de kan vägleda och stimulera barnen till att röra på sig. Detta är något som även Parlenvi och Sohlman (1984) skriver om. Men det vi såg på resultatet är att samtliga förskollärare är eniga om att det är utifrån barnens intresse. Detta är otroligt viktigt och något vi bär med oss. Förskollärarna har en viktig roll, då det gäller val av innehåll och metod.

Att vara en förebild eller ett stöd beskriver förskollärarna som väldigt betydelsefullt. Det kan handla om att vara närvarande i aktiviteten för att skapa trygghet hos ett barn eller att man upprepar en övning flera gånger för att stärka barnet. Vågar man som pedagog inte gå in och leva sig in i barnens värld så missar man mycket.

Vi har fått höra flera gånger att barn lär av varandra men inte minst av oss vuxna. Vi måste våga göra det barnen gör. Av egna erfarenheter vet vi att barnen älskar när vi leker och tramsar med dem.

Vilka faktorer som spelar in och vilket målet är, har mycket att göra med hur man är som pedagog, tror vi. Vi grundar detta på analyserna vi har gjort utifrån resultaten. Mycket handlar om vilken miljö barnen befinner sig i och hur pedagogerna ser på barnet. Vi anser att man som pedagog måste rannsaka sig själv för att kunna se andra. Det är förskollärarnas uppfattning om vilka faktorer som är avgörande för valet av aktiviteten. Det är inte alltid optimala förutsättningar på förskolan men vi förskollärare kan välja att se möjligheterna istället för hindren som finns. Det är viktigt att vara kreativ och vilja utveckla och förändra sitt eget förhållningssätt. Man bör förhålla sig utifrån de förutsättningar som ges i förskolan och på så sätt planera verksamheten utifrån detta. Görs inte detta så kan kommunikationen och samspelet påverkas negativt och det sker i sin tur inget lärande, anser vi och detta styrks även av Dysthe (2003).

Målet med den planerade aktivitet är att det skall vara lustfyllt för alla. Hur vet man att det är lustfyllt för alla? I ett arbetslag skall man komplettera varandra och på så sätt ger man de bästa förutsättningarna för barnen men även för pedagogerna. Att vi skall ha vår läroplan i bakhuvudet ger oss en mängd olika möjligheter men inga direktiv på hur man skall gå tillväga för att uppnå målen utan detta är en tolkningsfråga. Detta är nog en av anledningarna till att resultatet ser ut som det gör. Enligt oss är det vägen till målet, som gör att barnen uppnår små mål under vägens gång. Det lilla kan bli det stora anser vi. Kan man inte som pedagog se, att under aktiviteten uppnår man flera små mål, bör man ifrågasätta sig varför man gör aktiviteten. Om man bara ser slutmålet och utvärderar detta, missar man hela processen av vad barnen faktiskt lär sig men även vad de finner intresse för. Det var inte alla i vår intervju som delar denna tanke och detta är något som vi reagerade på i vår analys. En förskollärare menade att slutmålet och utvärderingen var det viktiga. Vi anser liksom Vygotskij att vägen fram till målet är det som man skall fokusera på. Självklart är slututvärderingen viktig men vi anser liksom flera av förskollärarna att lärandet sker i samspel med andra.

7.2 Metoddiskussion

Valet av våra intervjupersoner byggde på att vi hade vetskap om förskollärarnas intresse för barns motorik. Tanken var att vi skulle få nya infallsvinklar utifrån förskollärarnas erfarenheter och på så sätt kunna se olika skillnader. Vi valde att intervjua tio personer med hjälp av ljudupptagning och anteckningar. Nu i efterhand hade vi nog valt att närvara båda två under intervjuerna. Dels för att det underlättar när en person kan koncentrera sig på intervjupersonen och den andra kan föra anteckningar. Men även att alla intervjuerna går till på samma sätt och vi som intervjuare får samma upplevelse.

Vi upplevde det som att de inspelade intervjuerna delvis inte gav en rättvis bild då man inte kunde se mimik och gester hos de intervjuade. Vi anser att detta hade kunnat vara av betydelse då man analyserar resultatet. Men det positiva med ljudupptagningen var ändå att man gång på gång kunde lyssna på materialet och kunna delge varandra på relativt enkelt sätt när materialet transkriberades. Ljudupptagningstekniken upplevdes som positiv, då man som samtalsledare kunde hålla ständig ögonkontakt, ge respons och spontana kommentarer under intervjun. Förskollärarna som intervjuades blev relativt snabbt avslappnade och kände sig bekväma med inspelningen.

Vår önskan med studien var att få en förståelse för vad pedagogerna väljer för innehåll, metod och vad avgör valet i den planerade aktiviteten för att främja barns motoriska utveckling. Vi anser att detta har vi fått svar på men för att få ett större perspektiv på pedagogernas arbete hade det behövts fler antal personer till intervjun och mer tid för forskning och efterarbete.

8 Referenser

- Backman, Jarl (2008) *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Bentsen, Birte (1971) *Barnmotorik* Stockholm: Läromedelsförlagen
- Blom, Arne & Lindroth, Jan (1995) *Idrottens historia: Från arenor till modern massrörelse*. Skog: SISU Idrottsböcker
- Dessen, Gunilla (1990). *Barn och rörelse*. Stockholm: HLS förlag
- Doverborg, Elisabet & Pramling Samuelsson, Ingrid (2000). *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber AB
- Dysthe, Olga (2003) *Dialog, samspel & lärande*. Lund: Studentlitteratur
- Ericsson, Ingegerd (2005). *Rör dig – lär dig*. Stockholm: SISU Idrottsböcker
- Grindberg, Tora & JagtØien Langlo, Greta (2000). *Barn i rörelse: fysisk aktivitet och lek i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur
- Holle, Britta (1985). *Rörelseberedd – Lekberedd?* Stockholm: Bokförlaget Natur och kultur
- Holle, Britta (1991). *Barns motoriska utveckling - Normala och utvecklingshämmande*. Stockholm: Bokförlaget Natur och kultur AB
- Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997) *Forskningsmetodik –Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Stockholm: Studentlitteratur AB
- Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2003) *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Natur och kultur AB
- Jagtøien Langlo, Greta Hansen, Kolbjørn & Annerstedt, Claes (2002). *-Motorik, lek och lärande*. Göteborg: Multicare: Oslo: Gyldendal Undervisning
- Kungliga Socialstyrelsen (1959). *Råd och anvisningar i socialfrågor*. Nr. 114. Göteborg: Elanders boktryckeri
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Mellberg, Britt-Marie (1993). *Rörelselek -en metod att stimulera barns utveckling*. Stockholm: Liber
- Olofsson, Britta (2010). *Meningsfull samling i förskolan*. Söderköping: Tellogruppen
- Parlenni, Paul & Sohlman, Birgitta (1984) *Lär med kroppen det fastnar i huvudet*. Stockholm: Sveriges utbildningsradio AB
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB
- Rubenstein Reich, Lena (1996) *Samling i förskolan* Lund: Studentlitteratur

Sandel, Stina & Moberg, Maria (Red.) (1985). *Barntädgården*. Stockholm: Natur och Kultur AB

Socialstyrelsen (1981). *Förskolans pedagogiska verksamhet – mål och inriktning. Arbetsplan för förskolan*. Stockholm: Liber Förlag

Socialstyrelsen (1987). *Pedagogiskt program för förskolan*. Stockholm: Liber Förlag

Säljö, Roger (2000) *Lärande i praktiken*. Stockholm: Bokförlaget prisma

Åberg, Ann & Lenz Tagutchi, Hillevi (2005) *Lyssandets Pedagogik – etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Uppsala: Almqvist & Wiksell tryckeri.

Elektroniska källor

Brown, W H., Smith Googe, H., McIver, K L. & Rathel, J M. (2009). Effects of Teacher-Encouraged Physical Activity on Preschool Playgrounds. *Journal of Early Intervention*, 31(2), 126-145.

Hämtat:http://www.uk.sagepub.com/upmdata/52485_Effects_of_Teacher_Encourage_physical_Activity_on_Preschool_Playgrounds.pdf (2014-05-29)

Ekström, Kenneth (2007). *Förskolans pedagogiska praktik – Ett verksamhetsperspektiv*. Doktorsavhandling inom de Nationella Forskarskolan i Pedagogiskt arbete nr. 5 Doktorsavhandling i Pedagogiskt arbete Nr. 12

Hämtat:<http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:145316/FULLTEXT01.pdf> (2014-05-15)

Hannon, J C. & Brown, B. (2008). Increasing preschoolers' physical activity intensities: An activity-friendly preschool playground intervention. *Preventive Medicine*, 46, 532-536.

Hämtat: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3366614/> (2014-05-29)

Lpfö 98, Läroplan för förskolan. [Ny, rev. utg.] (2010) Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Williams, C L., Carter, B J., Kibbe, D L. & Dennison, D. (2009). Increasing Physical Activity in Preschool: A Pilot Study to Evaluate Animal Trackers. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 41(1)

Hämtat: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3751440/> (2014-05-29)

Bilagor

Bilaga A

Informationsbrev

Hej!

Vi är två tjejer som läser till förskollärare på distans i Växjö. Vi har nu gått in i sista skedet och ska därför skriva vårt enskilda arbete under sommar terminen 2014. Vi arbetar på förskolor parallellt med våra studier. Josefine arbetar i Trolle Ljungby och Paula arbetar i Malmö.

Vårt enskilda arbete är ett arbete som innefattar 15hp. Både Paula och Josefine har ett intresse för barns motorik och deras fysiska aktivitet. Därför har vi valt att fokusera på detta i vårt arbete. Vårt arbete och våra frågor till er kommer att handla om att försöka ta reda på vad pedagogerna i förskolan väljer för innehåll till planerad motorisk aktivitet för barnen, vad är det som avgör valet och vad vill pedagogerna uppnå med samlingen med barnen?

Vi är jättetacksamma över att vi får lov att komma och intervjua er, men vill gärna påpeka att intervjun är frivillig.

På grund av reseavståndet mellan Paula och Josefine har vi valt att göra intervjuer var och en för sig, men självklart delge varandra resultaten. Intervjun kommer att ta cirka 30 minuter och spelas in med ljudupptagning. Era intervjuer kommer att vara helt anonyma i arbetet, allt enligt forskningsetiska principer. Arbetet kommer att redovisas muntligt för lärare och några studenter på Linneuniversitetet i Växjö men också skrivas som en rapport. Materialet från intervjuerna kommer endast användas för forskning.

Tack på förhand och har ni frågor så hör gärna av er

Paula: paulalindahl@spray.se Josefine: larssonjossan@hotmail.com

Med vänlig hälsning Paula & Jossan

Bilaga B

INTERVJUFRÅGOR

Våra intervjufrågor kommer att handla om planerad aktivitet på förskolan med inriktning mot barns motoriska utveckling.

1. Hur gammal är du?
2. Vad har du för yrkestitel?
3. Vad har du för utbildning?
4. Hur länge har du arbetat i förskoleverksamhet?
5. Vilka åldrar är det på barnen du arbetar med?
6. Vad tänker du på när du hör begreppet motorik?
7. Vilken betydelse anser du motorisk träning har för barnen?
8. Vad innebär en planerad aktivitet för dig?
9. Hur ofta har ni planerad aktivitet mot inriktning på barns motoriska utveckling?
10. Vad anser du vara viktigt med motorisk planerad aktivitet?
11. Varför?
12. Vem planerar/bestämmer innehållet av aktiviteterna?
13. Vad har du/ni för tankar när du/ni planerar aktiviteterna?
14. Vad är syftet med att ha motorisk träning som planerad aktivitet?
15. Vilket/vilka är målen med aktiviteten?